

Tételezzük fel, hogy a köztársasági elnök holnap kiírja az országgyűlési választásokat, s még nyáron megtörténik a voksolás. Ezzel egy időben a Fidesz és a Jobbik elnöke bejelenti, hogy a két párt nem vesz részt a megmérettetésen. Következésképpen a demokratikus erők győznek, és alakítanak kormányt valamilyen koalíciós felállásban. Nos, az új kabinet hivatalba lépését követő néhány napon belül kiderülne, hogy a kormány nem rendelkezik önálló akaratral, hanem a Fidesz kottájából játszik. Mindenhol az ő embereik ülnek, nem csak az állami posztokon, de a gazdaság kulcsterületein is. Ráadásul az új kormányerők saját sorai is tele lennének olyan emberekkel, akik a parlamenten kívüli, tényleges hatalmi helyzetben lévők érdekeit képviselik. Semmilyen érdemi közpolitikai munka nem lenne lehetséges, ahogyan a liberális jogállam helyreállítása is csak formálisan valósulhatna meg, ha egyáltalán. Ebben a helyzetben rövid időn belül lemondana az összes tisztességes állami vezető, kormányválság lenne, majd új választások, ahol már indulna a Fidesz és a Jobbik, és felállna a megerősödött, megújult NER. S mindez miért történne így? Azért, mert oligarchikus rendszerben élünk.

Ebben a rendszerben a teljes közjogi és közpolitikai struktúra a kevesek érdekét szolgálja. Egyrészt azokét, akik ugyan választások útján jutottak hatalomra, ám azzal a társadalomnak előre be nem vallott céllal, hogy lebontsák a jogállamot és önkényuralmat építsenek ki, s ennek eredményeként a nemzeti erőforrásokat a magántulajdonukként kezelhessék. Másrészt azokét, akik ugyan nem mérettették meg magukat semmilyen választáson, vagyis nem rendelkeznek választói felhatalmazással a kormányzásra, ám mégis tényleges részesei vagy vezetői a végrehajtó hatalomnak. Az előbbi csoport a formális hatalomban képes annyi információt és erőforrást felhalmozni, hogy csak nagy nehezen lehessen pozíciójából kiakolbóltani, s ha ez valakiknek mégis sikerülne, akkor is meg tudja őrizni befolyása egészét vagy java részét. A második kör az első segítségével már kiépített olyan hadállásokat, amelyekkel úgy tud a politikai és gazdasági élet irányítója maradni, hogy ehhez nincs szüksége politikai titulusra. Tény, hogy ez a helyzet nem őt, hanem huszonöt év alatt alakult ki. Nem véletlen az, hogy a korrupcióban mindig nagykoalíció volt, legfeljebb az azon belüli arányok változtak. És az is tény, hogy 2010-ig mindig voltak olyan vezetők a mindenkori kormányoldalon és ellenzékben, akik fel akarták számolni az egyre inkább szerkezetivé, oligarchikussá váló korrump rendszerrel, ám rendre elbuktak. A helyzet a második Orbán-kormány óta gyökeresen megváltozott: mára Orbánék környékén se híre, se hamva az ilyen vezetőknek.

Évek óta rengeteg nyilvános és zártkörű vita zajlik arról, hogy hogyan lehet és kell lebontani az oligarchikus rendszert, melyek az ehhez vezető utak, s milyen társadalom- és gazdaságpolitikát kellene alkalmazni hazánk emelkedő pályára állításához. Szó esik stratégiáról: közjogi elképzelésekről és szakpolitikai programokról, és rengeteget beszélünk taktikai eszközökről: az ellenzék szerkezetéről, összefogásának módjáról. Mindezen diskurzusoknak színvonalas kutatóintézetek, régóta működő és ad hoc érdekképviselési szervezetek és pártok adnak otthont, és nem szűkölködünk állampolgári akciókban sem. A következményt ismerjük: hazánk állapotához képest lesújtó az eddigi demokratikus ellenzék teljesítménye; a Fidesz drámai népszerűség vesztéséből érdemben csak az újnáci Jobbik és az elfásult inaktívak tábora profitált. Az égbekiáltó kormányzati bűnökéből nem kis részben azért nem tud hasznot húzni a demokratikus ellenzék, mert sorai között hemzsegnek a megzsarolt,

opportunisták, gyáva vagy másmilyen okból alkalmatlan emberek. A felkészült bátrak viszont a közhelyeken túl nem rendelkeznek mélyreható és széleskörű információkkal az orbáni állam vezetőiről, működtetőiről, így a leváltásukhoz sincsenek eszközeik.

2006 őszén a demokratikus államrend megdöntésére irányuló puccskísérlet történt Magyarországon. Ebben ötletadó és irányító szerepet vitt az akkori politikai ellenzék több vezetője. Ők nem csak hogy megúszták, hanem közel négy éven keresztül tudtak építkezni, s ez nyilván azért is volt lehetséges, mert a nyomozó és rendvédelmi hatóságoknál és majd minden pártban, ahogyan a gazdasági életben is rendelkeztek és rendelkeznek mind a mai napig beépített emberekkel és zsarolással pórázon tartott ügynökökkel. A tisztességesek így majdnem reménytelenül ragadtak benn a cselekvőképtelen kisebbség szerepében, mert nem elég a tisztesség, felkészültség, akcióképesnek és bátornak is kell lenni a sikerhez. És nyilván társadalmi támogatottságot is kell szerezni egy olyan országban, ahol alig van hagyománya az önálló véleményalkotásnak, a karakán kiállásnak, a szervezett és tartósan meglévő civil kurázsinnak és az erős közösségi szolidaritásnak. S ha a 2006-os ellenzéknek volt annyi ereje, hogy kis híján törvénytelenül elsöpörte az akkori legitim kormányt, akkor el tudjuk képzelni, hogy az elmúlt öt év összes hatalmi eszközének birtokában milyen mértékben készült föl az örökös kormányzásra, kerüljön formálisan akár ellenzékbe is.

A fentiek fényében rendkívül nehéznek tűnik a győzelem az ellenzék tisztességes, demokratikus része számára, de a helyzet mégsem reménytelen. Legalább is elvben nem. Demokratikus, alkotmányos forradalomra van szükség, s ehhez a már zajló közjogi és szakpolitikai tervek kiérlelésén túl szükség van még valamire, amiről eddig nem beszéltünk. A liberális jogállam helyreállításának nem elégséges, ám elengedhetetlenül szükséges feltétele az oligarchikus rendszer minden korábbinál részletesebb feltérképezése, és a szerzett információk határozott és céltudatos felhasználása, a jogszabályok maradéktalan betartásával. Enélkül a demokraták bár papírra vethetik a világ legszebb alkotmányát, kitalálhatják a legmegfelelőbb nyugdíj- vagy egészségügyi rendszert, merő értelmiségi okoskodás marad mindez, mert soha nem fognak kormányra jutni, vagy ha mégis, pár héten belül megbuknak.

Mit jelent mindez a gyakorlat szintjén? Nem mást, mint hogy a választásokig terjedő időszakban rendkívül szisztematikus munkával el kell jutni a következő forgatókönyv megvalósulásáig. Miközben az újonnan, akár csupán feles többséggel megválasztott, demokratikus kormány beiktatása és a miniszterelnök beszéde zajlik, a belépő hatalom megbízásából néhány száz ember előre tervezett módon, országszerte biztosítja a demokratikus államrend megőrzését, megvédését és a jogállam helyreállítását szempontjából kiemelt intézményeket. Ezek között egyaránt vannak alaptörvényben rögzített, kétharmaddal megtámasztott pozíciók (köztársasági elnök, nemzeti banki elnök, monetáris tanács, médiahatóság, alkotmánybíróság tagjai, legfőbb ügyész stb.) csakúgy, mint kormány alá rendelt (ügyészségek, TEK, polgári és katonai titkosszolgálatok, országos és megyei rendőrkapitányságok kulcsvezetői stb.). A „biztosítja” azt jelenti, hogy párosával bekapognak a kérdéses vezetők irodájába, és elkezdnek tényeket sorolni. Mert az érintett intézményeket biztosítók rendelkeznek olyan, a választásokig megszerzett, érvekké formált információkkal, amelyek könnyedén meggyőzik arról az akárhány évre bebetonozott vezetőket, hogy

mosolyogva mondjanak le tisztségükről, és adják át helyüket az új országgyűlés vagy kormány által kinevezendő személyeknek. Lesznek olyan szervezetek, ahová azonnal, míg máshová csak megfelelő közjogi eljárás után lehet kinevezni az új vezetőket, de ez utóbbi helyeket is lehet a demokrácia érdekében azonnal stabilizálni. Kiemelten fontos, hogy ne pártpolitikusok, hanem felkészült, a liberális demokrácia iránt elkötelezett, független szakemberek váljanak az adott szervezetek új irányítóivá vagy tagjaivá.

De folytassuk a forgatókönyv írását! Amikor a miniszterelnök a parlamenti üléssteremben befejezte a beszédét, és a beiktatás teljes szertartása lezajlott, visszavonul rövid időre. Ezalatt az új titokgazda (a frissen kinevezett belügy- vagy a titkosszolgálatokért felelős miniszter) feloldja a minősítését több kritikus dokumentumnak, s ezeket teljes terjedelmében néhány adminisztratív munkatárs egy korábban létrehozott honlapra feltölti, hogy a nem sokkal később kezdődő sajtókonferencián a nyilvánosság elé lehessen tárni. Mindeközben a kormányfő gondoskodik arról, hogy a legfőbb ügyészség demokrácia iránt elkötelezett tevékenységet végezzen a legfőbb ügyész lemondását követően, s kinevezi a titkosszolgálatok és a rendőrség vezetőit. Majd nemzetközi sajtótájékoztatót tart az országházban, ahol elmondja, hogy új időszámítás kezdődik a köztársaság rehabilitálásával, a fékek és ellensúlyok rendszerének helyreállításával, hazánk transzatlanti elkötelezettségének megerősítésével, szociál- és gazdaságpolitikai fordulattal és így tovább. Leszögezi, hogy küldetésének érzi a demokrácia hosszú távú megvédését, s ezért – mintegy előfeltételként – az oligarchikus rendszer felszámolását. Közli, hogy ennek érdekében törvényes keretek között az elmúlt órákban munkatársain keresztül biztosított számos fontos intézményt, így a legfőbb ügyészséget, kinevezett több tisztségviselőt, és tájékoztatásul közli, hogy a kivetítőn látható, titkosságától megfosztott, a széles nyilvánosság számára hozzáférhető dokumentumokra bukkant, amelyek felvetik annak az alapos gyanúját, hogy egyes állami alkalmazottak, magánszemélyek és szervezetek súlyos bűncselekményeket követtek el az elmúlt években, és olyan képességekkel rendelkeznek, hogy (ismét) megkísérelhetik a demokratikus államrend megdöntését. A miniszterelnök azt is elmondja, hogy ezen információk alapján feljelentést tesz, s a nyomozó hatóságok elkezdik tenni a dolgukat. Nem sokkal ezután a kormány képes lesz arra, hogy abszolút többségből is új alkotmányt fogadtasson el, mert a formálisan kisebbségbe került, de az oligarchikus rendszeren keresztül ténylegesen még mindig többségben lévő ellenzéknek is tud olyan érveket mondani, amelyekkel meggyőzi őket az együttműködésről, a demokrácia helyreállításának fontosságáról. Vagyis az új kormány azon nyomban biztosítja a demokrácia alapjait rendvédelmi és intézményi oldalról, majd a kormányzás teljes (köz)jogi és szakpolitikai tudásának és eszköztárának dinamikus és módszeres használatával rendszerszinten is felszámolja a kevesek törvénytelen uralmát és létrehozza a tartósan működőképes, hatékony jogállamot.

A fent leírtak egy része kevesebb, mint huszonnégy óra alatt játszódik le, az új közjogi struktúra felállítása pedig pár napon belül befejeződik. A demokratikus állami működés visszafordíthatatlanná tételének munkálatai nyilván a teljes kormányzati ciklust felölelik, ahogy az emberek gyarapodását lehetővé tevő gazdaság- és társadalompolitika gyakorlatba ültetése is. Ha nem lesz képes az új, demokratikus kormány egy hét alatt betölteni az alkotmányosan rendelkezésére álló teljes hatalmi teret, ami az oligarchikus rendszer

megbénítását és felszámolásának elkezdését jelenti, esélye sincs arra, hogy pár hétnél, legfeljebb néhány hónapnál tovább húzza. Ennek a következménye pedig beláthatatlan lenne az ország számára.

Ahhoz, hogy az itt vázolt forgatókönyv megvalósulhasson, több dologra van szükség. 1) Mindenek előtt arra a felismerésre, hogy a hatalomra kerüléshez és annak megtartásához szükség van az oligarchikus állam természetéről, felépítéséről, vezetőiről és működtetőiről szóló információkra. Önmagában ezáltal természetesen nem lehet előállítani azt a társadalmi támogatottságot, amellyel a választás megnyerhető, ennek hiányában azonban a becsületes demokraták biztosan nem tudnak győzni. 2) Ezeket az információkat szisztematikusan kell gyűjteni és elemezni, s ennek során objektívnek kell maradni. Vagyis nem lehet különbséget tenni a bűnösök pártállása között. Ki kell mondani, hogy ha olyan valakiről derül ki, hogy összejátszik az orbáni rendszerrel, aki a barátunknak vagy párttársunknak hazudta magát, nem szabad többé barátnak tekinteni, hanem maffiózók ügynökének kell bélyegezni. Az árulók megnevezése, kiközösítése és jogi eljárás alá vonása erősíti azt a csoportot, amely kiveti őket magából. 3) Fel kell ismerni, hogy a szükséges információk beszerezhetőek. Számos olyan demokrata szakember van az országban, akikre lehet számítani ebben a munkában. Az ő megtalálásuk, a velük való együttműködés tehát lehetséges. 4) Feltétele ennek a munkának az, hogy a demokratikus pártok mindegyikében, ahogyan mind több civil szervezetben legyenek erre a feladatra véd- és dacsövetséget kötni kész és képes, bátor emberek. Mert e téren is egymásra vannak utalva a demokraták. Sőt, ez az a terület, ahol leginkább igaz az egymásra utaltság. 5) A megszerzett információkat okosan és céltudatosan, ha kell ravaszán kell felhasználni. Csak mind szélesebb körű tájékozottság mellett, a valóság mély ismeretében lehet eldönteni, hogy milyen esetben lehet vagy kell kompromisszumot kötni. Hiszen meglehet, hogy az új, demokratikus kormánynak politikai értelemben is vádalkut kell kötnie egyesekkel. A kompromisszumkötések tényét nyilvánosságra kell hozni, hogy a közvélemény lássa, hogy nem az ő háta mögött köttetnek alkuk. El kell kerülni, hogy megismétlődjene a rendszerváltozás zavaros mutyjai, mert az egész itt taglalt forgatókönyvhöz társadalmi támogatást kell szerezni. Az emberek bizalma nélkül nem bontható le az oligarchák birodalma, és nem építhető újjá a köztársaság. 6) Ezt a munkát szakszerűen és fegyelmezetten, a ma is érvényben lévő jogszabályok betartásával kell elvégezni. Manapság a legtöbb kritikus információ nyílt forrásokból hozzáférhető. Államtitkokkal pedig csak annyiban kell foglalkozni, hogy legyenek olyan emberek, akik tudják, hogy melyek a minősített adatok, azok hol és hogyan érhetőek majd el törvényesen akkor, ha a demokratikus kormánynak szüksége lesz rájuk. Ne legyen kétségünk: ezen terv végrehajtásának megakadályozására, az abban közreműködők megfélemlítésére, lejáratására fognak törekedni azok, akiknek a kárára épül majd újjá a demokrácia. S ezek között külföldi erők is akadnak. Nem szabad tehát könnyű érveket szolgáltatni Orbánéknak és szövetségeseiknek, hanem rendkívül határozottan, de minden rafináltság mellett is a törvényesség útján kell haladni.

A demokratikus ellenzékben szerencsére megvan a hajlandóság a szakpolitikai egyeztetésekre. Tudunk együtt tüntetéseket is szervezni, s bár a közös politikai akcióink meglehetősen egyenetlen színvonalúak és egyelőre finoman fogalmazva sem túl hatásosak, legalább nem zárkozunk el egymástól. Ez fontos, reményteli jövővel kecsgető fejlemény.

Ám az általam leírtak mindezeknél lényegesen kényesebb kérdéseket vetnek fel, mert itt a tét sokkal komolyabb, közvetlenebb és személyesebb. 1990 óta sok mindent elkentünk a pártok szintjén is és osztársadalmi szinten is. Nem egyszer nagykoalícióban sunnyogtunk, ha párt- és kampányfinanszírozásról vagy egy-egy szuper gazdag honfitársunk cselekedeteiről volt szó, mert sokan voltak érintettek ezekben az ügyekben, s még mindig célszerűbb volt csoportérdekekre hivatkozva megmagyarázni a disznóságokat, mint mindent borítani. Ki kell mondanunk végre, hogy az oligarchikus rendszer felszámolásához és a jogállam újraépítéséhez minden szent tehenet és tabut le kell döntenünk. A szennyes rejtegetésében való részvétel ilyen vagy olyan lojalitásra való hivatkozással bűnrészességet, vagyis a jelenlegi állapotok fenntartásában való érdekeltséget jelent. Ez pedig a demokratikus értékek elárulásával, gyermekeink jövőjének megrablásával egyenlő. Aki tényleg el akarja takarítani az útból Orbán rendszerét és valóban demokráciát akar, fel kell vennie a kesztyűt nem csak a nyilvánvaló ellenféllel, hanem az akár a saját sorainkban is rejtőzködő, nekünk barátságot hazudó ellenséggel is.

Rengeteg hangos szólamot lehet hallani mindenhol, amelyek ostorozzák a maffiaállamot és korrektül leírják a foglyul ejtett állam természetét. Szükségszerűen sokat foglalkozunk a korrupcióval általában és egy-egy emberrel és üzlettel összefüggésben is. De be kell látnunk, hogy sajtótájékoztatóink, cikkeink és jelentéseink túlnyomó többségben nem az oligarchákkal, hanem azok strómanjaival foglalkoznak. Ha véletlenül horgunkra akadnak az igazi nagy halak, akkor leginkább hallgatás vagy vérlázító cinizmus a válasz. Többnyire minden oldalról. Mindez nem meglepő, hiszen a strómanok esetében könnyű mindig csak a másik fél kijáróit célkeresztbe állítani, az oligarchákkal viszont több a probléma: az ő tevékenységük könnyen a barátainkhoz is elérnek, ügyleteik nem ismernek csoportok közti határokat. Hiszen azért is voltak képesek óriási befolyásra szert tenni és olyanná formálni országunkat, amilyenné lett, mert „a bulijaikban mindenki benne van”.

Ezért aztán nem történik semmi. Pedig történhetne. Csak és kizárólag bátor elhatározás kérdése, hogy a fentebb vázolt cselekvési tervet átültetjük-e a gyakorlatba. És ez jó hír. A kibúvó keresése a tehetetlenség, vagyis a kormányzásra való eleve alkalmatlanság, rosszabb esetben a bűnrészesség bizonyítéka. Vajon kik lesznek szövetségesek ebben a munkában? Illúzióink nem lehetnek, a felelősségünk óriási. Itt és most vesztegetjük el az életünket és a jövőt. Vagy mentjük meg hazánkat. Tessék választani!

Megjelent az Élet és Irodalom 2015. május 8-i számában

http://www.es.hu/kerek-barczy_szabolcs;forgatokonyv;2015-05-07.html